

Editorial

Naši milí čtenáři, spoluautoři a příznivci!

Zdravíme vás podruhé v tomto roce s novinkami ze společenství Montessori. Před rokem se zrodil nápad zpravovat příznivce Montessori pedagogiky naším Zpravodajem o všech novinkách a vzdělávacích kurzech a najednou máme díky vám všem tolik článků a odkazů, že se nám do jednoho čísla nevejdou. Děkujeme, že máte chuť se s námi podělit o zážitky a vědomosti.

Začíná jaro, všechno se budí, rozkvétá a rozmnožuje - a také toto číslo je nakvetlé a bohatší o reportáže a nové informace; a rozkvetlé a jarně veselejší o barevné fotografie.

Doufáme, že si pro sebe najdete informace - třeba o kritériích, o přípravě Montessori tříd ZŠ, nebo vás reportáže a zamyšlení nalákají na Vzdělávací kurz Montessori pedagogiky, či zauvažujete o některém z dalších seminářů. Dozvíte se, jak probíhala zahraniční návštěva v kladenské Montessori ZŠ, nebo jak můžete zajet sami načerpat zkušenosti až do Říma...

Každopádně Vám přejeme příjemné počtení a načerpání energie z energií nabytého jara...

Nabídka vzdělávání

• Pohyb v montessori

Termín: 21. - 22. 4. 2012

Určeno: učitelům, rodičům a dalším zájemcům o informace a zkušenosti k pohybové výchově dětí nejen v Montessori prostředí; informace a náměty pro práci s předškolními a školními dětmi; doplnění informací k Montessori kurzům.

Lektoři: doc. PaedDr. Tomáš DOHNAL, CSc. - Univerzita Palackého Olomouc; Bc. Martina Štanclová - zkušená lektorka Společnosti Montessori, učitelka MŠ Montessori Urbánkova, Praha

• Montessori ve výukových předmětech na zš český jazyk

Termín: 3. - 4. 4. 2012-02-27

Určeno pro: pedagogy z projektu 2. stupeň Montessori, absolventy Diplomových kurzů pedagogiky Montessori.

Lektorka: Mgr. Kamila Randáková, lektorka Spo-Mo; autorka materiálů k ČJ pro individuální práci dětí a Interaktivní učebnice ČJ I.-III.

• Montessori doma

oblíbený seminář pro rodiče dětí

Termín: 6. 5. 2012

Místo konání: Metodické středisko SpoMo, meteorologická 181, Praha 4 - Libuš

Určeno: rodičům dětí, ale také dalším zájemcům o inspiraci z Montessori prostředí; program je připraven pro využití při práci s předškolními dětmi a mladšími školáky.

Lektorka: Dana Klímová, lektorka Spo-Mo pro domácí vzdělávání; maminka se zkušeností s dětmi v domácím předškolním i školním vzdělávání a vedením domácího Montessori centra pro děti.

• 23. Vzdělávací kurz montessori pedagogiky

Termín kurz: 19. 5. 2012 - 13. 6. 2013

Určeno: pro všechny zájemce o pedagogický systém M. Montessori pro práci s dětmi ve věku 3 - 6 let. Absolventi kurzu mohou po splnění daných podmínek obdržet Národní Diplom Montessori, s akreditací MŠMT.

• Jarní info kurz 2012

Termín: 29.3. - 3. 5. 2012 (4 dny semináře vždy ve čtvrtek a následně ve vybraném zařízení)

Určeno: zájemcům z řad rodičů, pedagogů, pracovníků školství a dalším zájemcům, kteří se chtějí dozvědět jen stručně základní informace o výchově a vzdělávání metodou dle Montessori systému

• Wiener montessori symposium

v rakouském Innsbrucku

Termín konání: 17. - 19. 5. 2012

Téma: Od konkrétního k abstraktnímu. Třífázové učení v Montessori-pedagogice.

V programu přednášky: Třífázové učení v Montessori-pedagogice - Lilian Bryan; k práci s dětmi ve věku do tří let Od konkrétního k abstraktnímu - Patricia Wallner; Struktura a spontánní učení - John Snyder; Odkrytí tajemství třífázové vyučovací hodiny - David Kahn; dopolední nabídky workshopů

Více na: www.montessori.cz

• Konference montessori - europe v římě

Termín konání zájezdu: 26. - 28. 10. 2012

Konference probíhá v termínu podzimních prázdnin (25.-26.10.2012)

V souvislosti s konáním Konference Montessori Europe v Římě bychom vám rádi nabídli možnost zúčastnit se této akce formou pěti a půl denního zájezdu spojeného s exkurzí ve firmě Gonzagarredi, návštěvou Montessori škol v Mantově, rodného domu M. Montessori a účastí na konferenci.

Předpokládaná cena: 6 500,- Kč

Podrobné informace ke konferenci budou pořadatelem Montessori Europe postupně zveřejňovány na www.montessori-europe.com

Podrobnější info včetně přihlášek na všechny kurzy najdete na stránkách Společnosti Montessori:
www.montessoricr.cz

Semináře na klíč

Lektorky Spo-Mo předaly své zkušenosti v seminářích:

- Čtení, psaní a český jazyk ve třídě ZŠ Montessori - pro pedagogy ze Školy hrou Praha; seminář se konal v MC Spo-Mo
- Montessori ve výukových předmětech na ZŠ: Matematika - pro pedagogy projektu k přípravě 2.stupně Montessori; seminář se konal v Kladně v prostorách tříd ZŠ Montessori

Projekt Šance pro vaše dítě

Lektorky Spo-Mo předaly své zkušenosti v seminářích:

V projektu Šance pro vaše dítě jsme překročili k realizaci 3.pilotního cyklu programu Šance.

3.pilotní cyklus je posledním testovacím cyklem programu. V přípravě je publikace o programu Šance, instruktážní film a konference, která se bude konat v únoru 2013.

Organizace, které mají zájem realizovat program Šance pro vaše dítě, se mohou hlásit na emailu miroslava.v@montessoricr.cz.

Připravujeme manuál pro realizaci a seminář.

Nabídky / Poptávky práce

• **Hledáme paní učitelku 1.stupně ZŠ**, která absolvovala Montessori kurz v ČR nebo v zahraničí pro individuální výuku ve skupině čtyřech dětí na plný úvazek z Plzně a okolí. Nástup ihned.

Kontaktní telefon: +420 604 375 619

• **Montessori školka HVĚZDA nabízí pozici učitele na částečný i plný úvazek.** Nabízíme přátelské prostředí a vstřícné jednání. Požadujeme Montessori vzdělání a respektující přístup k dětem. Anglický jazyk výhodou.

Nástup od: 1. 4. 2012 Město: Praha- Ruzyně .Kontaktní osoba: Markéta Křížová Mobil: +420 774 713 556 E-mail: skolka@skolkahvezda.cz

• **Montessori učitel/ka MŠ** - Praha 9 Hledáme učitele/ku do soukromé MŠ pracující metodou Montessori, která bude otevřena ve školním roce 2012/2013.

Možnost nástupu na HPP od 1.9. 2012.

Kontaktní osoba: Ing.Irina Mečava

E-mail: irinar@email.cz Telefon : +420 605 215 054

• **Kouzelné školy, mateřská a základní škola v Praze 10 hledá pro nově otvíranou třídu ZŠ paní učitelku** se zkušeností s Montessori metodou. Nástup od 1. 9. 2012. Pedagogické vzdělání podmínkou. Nabízíme práci v příjemném kolektivu, ve kterém se můžete dále profesně rozvíjet.

Lucie Urbanová, Mobil: +420 725 783 569

E-mail: lucie.urbancova@kouzelneskoly.cz

Informace ze společnosti

Strategické Plánování

Dne 23.2.2012 se poprvé sešel „strategický tým“, jehož úkolem je vytvářet strategii dalšího fungování Společnosti Montessori o.s. (dále jen SpoMo). Tato činnost by měla vést k tomu, abychom byli schopni naplnit vizi a poslání SpoMo, které tým definoval:

Naše vize - kým se chceme stát:

Stabilní organizace, poskytující profesionální služby a garantující kvalitu v oblasti MS vzdělávání.

Naše poslání:

Otevíráme dospělým cestu a provázíme je poznáním, že dítě je tvůrcem sebe sama.

Strategický tým je složen z 12 osob s různým vztahem ke SpoMo – spolupracují zde zástupci stávajícího vedení, zaměstnanci, lektori, externí lektori, členové a externí spolupracovníci. Tým je veden zkušeným koučem Standou Štejskalem.

Strategický tým má za sebou již dvě setkání, jejichž výstupem je **vize a poslání SpoMo a definice oblastí, kterým by se společnost měla věnovat**. Některé z nich jsou popsány v příložené myšlenkové mapě níže.

Na dalších sezeních nás čeká **stanovení priorit** jednotlivým oblastem, **detailní rozpracování** jednotlivých projektů, **postavení týmů** pro jednotlivé projekty...

Vzhledem ke všem těmto skutečnostem a spoustě práce, která je před námi, bychom vás rádi oslovili a **přizvali ke spolupráci na jednotlivých projektech**. Pokud vás tedy některý úsek na naší myšlenkové mapě oslovil a máte v dané oblasti **zkušenosti**, které byste s námi byli ochotni sdílet, prosím obraťte se na nás na kontaktech:

martina@montessoricr.cz nebo kamila.r@montessoricr.cz

O činnosti a výstupech strategického týmu vás budeme průběžně informovat. Za strategický tým vás zdraví a na spolupráci se těší **Martina Kaděrová**.

Standard pro Montessori zařízení

Do Společnosti Montessori často přicházejí dotazy na kritéria pro Montessori zařízení – jak se pozná centrum, školka nebo škola, které pracují dobře, zda někdo dává povolení k otevření nového centra Montessori, čím se vlastně mají centra řídit, zda je někdo hodnotí; také požadavky na nějaký srovnávací přehled, kde by se dalo porovnat, co ve kterém centru, školce a škole najdete anebo naopak nenajdete. (Občas přichází také upozornění nebo starosti rodičů, kteří nejsou spokojeni s praxí Montessori zařízení, protože v organizaci a práci s dětmi nejsou dodržovány principy, které zařízení rodičům a dětem nabízí.)

Přehled standardů pro Montessori zařízení připravila Společnost Montessori pro přípravu ŠVP MŠ a ZŠ po roce 2005. **Minimální standard Montessori zařízení v ČR** vychází z deklarovaných zásad mezinárodních Montessori

konferencí. (Předností Montessori systému je tedy také to, že na celém světě se dítě potká se stejným prostředím - materiálním i pedagogickým přístupem a navazuje velmi přirozeně na dříve získané poznatky a dovednosti.) Minimální standard pro Montessori zařízení v ČR je umístěn na webu Spo-Mo, spolu s evropskou deklarací je předáván účastníkům kurzů. Není však jasné, jak které zařízení tento standard naplňuje.

V současné době nemáme zatím připraven projekt certifikace – kde by například komise odborníků osobně navštívila všechna zařízení, která se k programu Montessori hlásí, a pomocí stanovených ukazatelů popisovala dodržení jednotlivých kritérií. O potřebě vytvoření kritérií a procesu certifikace víme – zajímá rodiče, pedagogy, vedení škol, požadoval je Poradní sbor pro pedagogiku Montessori na MŠMT, ČŠI. Zatím sledujeme zkušenosti v zahraničí a sbíráme informace, jak na to. Přípravu tak zvané „certifikace“ vidíme jako složitý a zodpovědný proces, práci pro tým odborníků..., který nechceme uspěchat nebo připravit neodborně.

V létě 2011 se některá zařízení přihlásila pro praxi studentů mezinárodního AMI kurzu, budeme mít tedy možnost využít reflexe paní lektorky Marie Roth. Další zařízení Spo - Mo vybírá do seznamu **Doporučených zařízení pro praxi** účastníky kurzů. Kritériem pro výběr jsou minimálně pětileté zkušenosti pedagogů, připravené prostředí, dobré reference o práci zařízení a ochota zařízení spolupracovat s naší Společností a věnovat čas při předávání zkušeností dále. (S vybranými zařízeními uzavírá Spo-Mo dohody k zaslání příspěvků na náslechy studentů kurzů.)

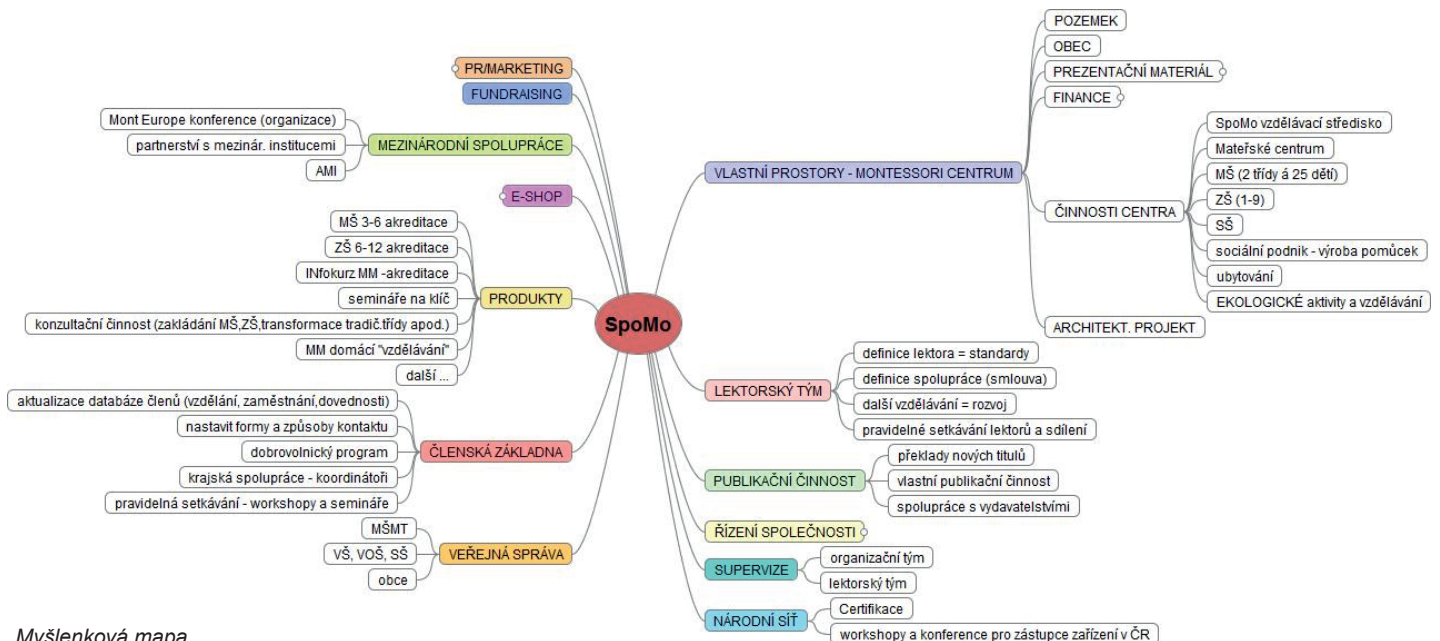
Letos jsme zatím vytvořili nový dotazník pro popis některých kritérií, která budou ověřovat studenti kurzů při své praxi k pozorování práce dětí a pedagogů v jednotlivých zařízeních.

Dotazník obsahuje tato kritéria:

Kritéria pro Montessori ZAŘÍZENÍ od ledna 2012

(Hodnocení: *Splňujeme; Téměř splňujeme; Splňujeme zčásti; Nesplňujeme*)

1. Centrum pracuje podle pedagogického systému Montessori – počet let
2. Centrum je vedeno pedagogy s min. délkou praxe v Montessori systému: začínající, do 5let; 10 a více
3. Průvodci dětí absolvovali vzdělávání Montessori (kurz ve Společnosti Montessori nebo zahraniční kurz) min. 300 hodin
4. Připravené prostředí odpovídá potřebám věkové skupiny s plnou škálou Montessori aktivit a materiálů.
5. Děti pracují ve věkově smíšených skupinách.
6. V organizaci každého dne mají děti možnost nerušené „volné práce“ minimálně 2 hodiny denně.
7. Svobodná volba dítěte je zásadní součástí pedagogického programu v každé skupině - třídě.

Získáváme zkušenosti ze zahraničí

V prvním únorovém týdnu přijel na pozvání iniciativy rodičů a pedagogů tříd Montessori ZŠ v Kladně německý pedagog a lektor Montessori pedagogiky pan Claus Dieter Kaul, který řídí svoji Montessori školu v Bavorsku (okres Miesbach). Charismatického odborníka a praktika pana Kaula známe ze zahraničních konferencí s jeho nápaditými workshopy k předávání praktických zkušeností z práce s dětmi ve škole; známe ho také z konference PsychoArithmetiky, která proběhla v listopadu 2010 v Praze (www.starchild.cz, <http://www.youtube.com/watch?v=hyK7InnSERU>); zájemci měli možnost vidět německé centrum v červenci 2011 při společné výpravě organizované také Projektem 2. stupeň v Kladně.

Letos v únoru Dieter Kaul upozoroval práci dětí ve třídách Montessori v Kladně a poskytl pedagogům zpětnou vazbu a supervizi, prezentoval principy práce ve škole Montessori na semináři pro rodičovskou a pedagogickou veřejnost v Kladně, předával své zkušenosti pedagogům z dalších Montessori škol a inspiraci také pedagogům z jiných programů. Další informace poskytuje příspěvek z Kladna:

Claus Dieter Kaul v Montessori škole v Kladně

V rámci projektu „Učením skládáme obraz světa“, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky a který letos realizuje ZŠ a MŠ Norská Kladno, jsme mohli pozvat na čtyřdenní návštěvu a workshop německého lektora Clause Kaula do České republiky.

První dopoledne pana Kaula hospitoval ve všech třídách prvního stupně a poté jsme si vyslechli detailní rozbor k práci dětí, učitelek, k připravenému prostředí i prostorovému uspořádání školy.

Další dva dny byly ve znamení intenzivního semináře, který byl vlastně pokračováním naší čtyřdenní červencové návštěvy v Tegernsee v Bavorsku, kde má pan Kaul metodické školící středisko. Témata semináře byla jasně vymezena naší současnou hlavní aktivitou – přípravami otevření druhého stupně Montessori školy. Kromě teorie, kde pro nás bylo nejdůležitější ujasnění vývojových potřeb a specifík dětí ve věku 12 – 15 let, jsme si prakticky vyzkoušeli různé pomůcky pro danou věkovou skupinu. Ujasnili jsme si, co znamená připravené prostředí pro tuto věkovou skupinu, jakým způsobem spojovat třídy na druhém stupni, jak propojovat témata jednotlivých vyučovacích předmětů, jak organizovat spolupráci tzv. kmenového učitele s experty, kteří do školy dochází ve vymezených časech. Získali jsme velkou inspiraci ze školy v německé Potsdamu (doporučujeme stránky Montessori-Schule Potsdam), kde velmi dobře a promyšleně pracují právě s věkovou skupinou 12 – 15 let, umožňují dětem trávit velké množství času mimo školu, v reálném prostředí, prací na skutečných projektech s velkým podílem manuální práce, která je pro tento věk nezbytná.

Poslední den jsme dali panu Kaulovi k dispozici naše čtvrtáky a pátáky a on nám ukázal, jak by měl kmenový učitel nabízet témata dětem na druhém stupni základní školy.

Naše spolupráce s panem Clausem Dietrem Kaulem tímto určitě nekončí. Až se nám na Kladně podaří sehnat vhodnou budovu, kam se vejde první i druhý stupeň, využijeme jeho konzultací k uspořádání školy. www.starchild-pro učitele zdatné v němčině předáváme informaci o kurzu, který začíná v květnu 2012. Více najdete na stránkách <http://www.ifgl.de/seite8.htm>

napsala

Hana Kotíková, Kladno

Strážní andělé jako krůček k zodpovědnosti

Součástí výuky zhruba od druhé třídy prvního stupně Montessori základní školy je samostatné zpracování alespoň jednoho „výletu“ každý školní rok. Jedná se většinou o skupinovou práci 3 až pěti dětí, které si dle svého zájmu vyberou téma svého „výletu“ a co nejpodrobněji ho připraví a následně zrealizují a prezentují. K přípravě samozřejmě patří přesný časový harmonogram, seznam dopravních prostředků, jasný a smysluplný účel a cíl cesty, ale také nutná příprava před cestou, jako balení, oblečení, atd. Během „výletu“ děti vše dokumentují a následně zpracovávají třeba ve formě knihy, kterou potom ústně obhájí. Příkladem takového výletu může být např. návštěva výstavy, muzea, vodní elektrárny, nebo třeba jen obyčejný nákup surovin na následné vaření.

Při takovémto projektu si děti také zdokonalují jazykové dovednosti. Učí se telefonovat, jak lidi oslovit, jak navrhnout a dojednat termín, atd. **Děti by měly chodit samostatně, resp. po skupinkách, ale ne celá třída** najednou, neboť nikdy není stejný zájem všech dětí ve třídě. „Výlety“ tohoto druhu je nutné předem domluvit s rodiči a požádat je, aby dali dětem skutečnou důvěru. Tím děti nabudou odvahy a s naším i rodičovským pocitem důvěry vše snadno zvládnou.

U mladších dětí je také možné využít rodiče či prarodiče na funkci tzv. **Strážného anděla**. O tuto funkci se zájemci mohou ucházet již od začátku školního roku, tím pak existuje seznam potenciálních Andělů a je vždy k dispozici. Strážní andělé dostanou předem pokyny, jak se chovat. Nesmírně obtížné pro Strážné anděly je nezasahování do práce dětí. Andělé nesmějí být přímo s dětmi a neměli by je žádným způsobem ovlivňovat či jinak usměrňovat. Děti by měly mít pocit, že jdou samy - na vlastní zodpovědnost. Andělé jsou jako stín.

Když děti např. nastoupí do opačného směru do autobusu, nastoupí s nimi, ale nesmějí nic říci. Děti vědí, že je zle, protože vidí Strážného anděla. Hned si uvědomí chybu a vše napraví. Strážný anděl zasahuje pouze v bezprostředním ohrožení zdraví dětí. Jako završení celé praktické části takového akce děti Strážnému andělovi napíší dopis, který předají buď osobně, nebo pošlou poštou.

Ze zkušenosti vím, že úloha Strážného anděla je velmi obtížná. Proto je velmi důležitý samotný výběr andělů a jejich příprava. Udržet se, nezasáhnout, vše mít pod kontrolou a ještě chodit tak nenápadně, aby nás děti neviděly, je skutečně oříšek, ale věřte, že i my andělé, zažijeme nádherné a neopakovatelné chvíle, které nás inspirují na celý život.

napsala

Marcela Žáková, Pardubice

Doporučujeme

Vzdělávání je i naše věc

EDU in

Pro pedagogy v Montessori třídách ZŠ doporučujeme k přečtení: Informace o Zprávě OECD k hodnocení v našem školství na <http://eduin.cz/titulka/nova-studie--oecd-v-otazkach-a-odpovedich/>

DNES

Vydavatelství Mladá fronta a.s. připravuje pro pražské čtenáře přílohu:

Vzdělávání - Téma Montessori termín zveřejnění 22. března 2012

22. kurz Montessori pedagogiky - viděno očima dvou studentek

Zase nás bude o několik víc. Tedy těch, které se rozhodly porozumět hlouběji Montessori pedagogice nebo se rozhodly totálně změnit svůj život a pustit se do něčeho nového, zajímavého, možná i trochu tajemného... Neboli – v půlce ledna začal další diplomový kurz Montessori pedagogiky ve výcvikovém centru v Praze 4. Třicet tři ženských na jedné hromadě, to už je pořádná skupina. Ale nezalekl se nás ani pan profesor Rýdl, který nám druhý den přednášel.

V prvním bloku nás čekalo osm perných, ale zajímavých dnů.

První den byl ve stylu seznámení všech účastnic. Bylo zajímavé poslouchat, jak se některé z nás k Montessori vlastně dostaly. Příběhy jsme slyšely různé – od lektorek, které si rády prohloubí znalosti a chtějí získat jistotu při práci s dětmi ve školách nebo na kurzech s rodiči po ty, které se k tomu dostaly tak nějak náhodou... buď ze zvědavosti – co to vlastně je – nebo chtějí od základů změnit svůj život, trochu se pozastavit, objevit i v sobě něco nového a hlavně zjistit nové poznatky o těch nejdůležitějších tvorech naší planety – o dětech....

Co si vlastně můžeme představit pod pojmem „Montessori pedagogika“ nám pomohl rozlousknout pan profesor Rýdl, který celý den zajímavě vyprávěl a my si mohly tak lépe utvořit představu o porovnání mezi klasickým vzděláváním a Montessori přístupem. Montessori není jen obyčejná práce. Je to i o poznání sebe sama, o trpělivosti, o pozorování, o umění mlčet, naslouchat a pomáhat. Určitě to pro nás nebude lehká práce, ale proto jsme tady, na dalším kurzu, abychom zjistily, jak jednoduše a nenásilně můžeme učit děti.

Dobrý přístup k dětem je určitě i o výchově - o tom, jak k nim přistupujeme. Tento problém nám pomohly vyřešit dvě milé (a vtipné) odbornice – paní Jana Nováčková a Lucie Dobešová. Zjistily jsme, že řešit konflikty a donutit případně děti k povinnostem nemusí být vždy o křiku a vyhrožování, ale že to jde v klidu a s respektujícím přístupem. Zkusily jsme si na vlastní kůži, jak se cítí děti ve škole při soutěžení, shlédly pár vtipných scének ze života a vyřešily fiktivní problémy s dětmi. Přednášky byly promyšlené, vtipné a i když bylo informací opravdu hodně, byly to dva dny spíše odpočinkové :o)

Ale hraní a společné práce jsme si užily i další dny s Kamilou Randákovou, Marcelou Žákovou a Ditou Dlouhou. Studovaly jsme knihy Marie Montessori, vzájemně si je vysvětlovaly, zabývaly se hodně vývojovými obdobími dětí, zaměřily jsme se na jejich potřeby v určitém věku a vůbec jsme pronikly hlouběji do myšlení malých dětí. Už si umíme vysvětlit, proč sotva chodící dítě prostě „musí“ stále zkoušet schody, proč nějaké jiné ochutnává hlínu v květináčích, co se děje, když nás malá nemluvíhata jen pozorují při práci a proč si musí později vše vyzkoušet na vlastní kůži. A proč? Protože vlastní zážitek je pro dítě ta nejlepší zkušenost na cestě do dospělosti.

Zkusily jsme na papír ztvárnit naše vnitřní já a hromadně jsme ve skupinkách stvořily abstraktní obrazy o utváření lidského jedince. Byl čas i na malou dramaturgii na téma: „vývoj“. Některé scénky nás opravdu dost pobavily :O). Nezapomněly jsme ani na to, jaký by měl být správný Montessori pedagog. Zkusily jsme si naše pozorovací schopnosti jak na dětech, tak na dospělých.

Rozhodně to byl týden velice plodný, zajímavý, plný nových zážitků, setkání a příběhů. Zatím byl první týden spíše o poslouchání, psaní, přemýšlení, čtení, studování a kolektivní práci, ale za 14 dní nás čekaly praktické aktivity.

Dva týdny velice rychle utekly a my se opět sešly – tentokrát s lektorkou Petrou Gamage - na další části našeho kurzu s „praktickým životem“. Začaly jsme opravdu „pracovat“ s pomůckami. Občas vypadalo velice vtipně, když se 30 žen učilo na chodbě zametat fazole, (kolem chodili dělníci, kteří v budově měnili okna a nevěřili svým očím...), nebo když jsme si zkoušely správně umýt ruce mýdlem a utřít do ručníku. Naučily jsme se správně přesypat krupicí, předávat lžičkou fazole, přelévát vodu, čistit boty, leštit mince, aranžovat květiny nebo zavazovat tkaničku. Abychom nic z toho nezapomněly, vytváříme si vlastní pomůčkovou knihu s přesnými postupy práce, fotografiemi a vlastními obrázky. Jak mnoho z nás zjistilo – správně a pomalu zavázat a rozvázat tkaničku není žádná legrace. Celé tři dny jsme všichni hromadně naslouchaly, dívaly se, pracovaly a zjišťovaly, že udělat nějakou činnost správně a pomalu tak, aby to pochopilo malé dítě, je docela složité. Takže děkujeme Petře, že se s námi podělila o své zkušenosti. A na nezodpovězené otázky si odpovíme v dubnu, kdy se společně zase uvidíme.

S Vlastou Hillebrandovou jsou příště na programu hry na ticho; určitě se opět rozvíří debaty a dozvíme se další příběhy ze života, kterých je na kurzu opravdu dost. A hlavně – opět si vzájemně předáme své zkušenosti a vědomosti. Takže já osobně, se na další víkend s Montessori docela těším.

napsala: Hana Gabrielová

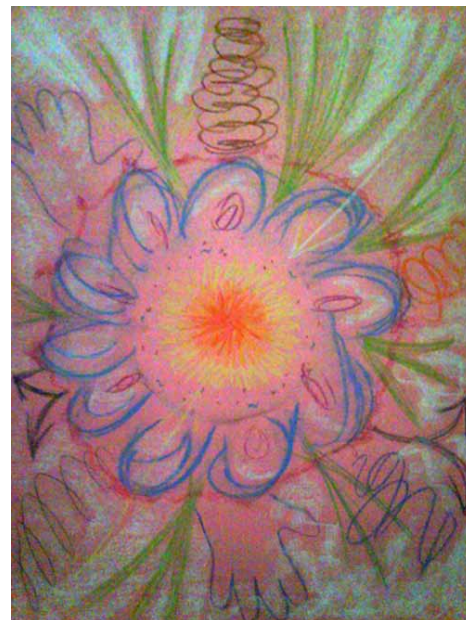
Foto z kurzu:

Výtvarná díla

22. kurz MP - téma utváření lidského jedince:

8. Dospělí uplatňují k dětem respektující komunikaci, respektují osobnost a práva dítěte; pozorování dětí využívají pro přípravu vhodného prostředí; pomáhají dětem k nezávislosti - nepoužívají manipulaci pochval a odměn.
9. V programu pro děti 0 – 3 roky je uplatňována svoboda volby a pohybu.
10. V programu pro děti 3 – 6 let je uplatňováno učení prostřednictvím smyslu a PŽ a strukturovaná svoboda dětí.
11. Ve škole pro děti 6 – 12 let je využívána volná práce dětí a Kosmická výchova pro integrované vzdělávání.
12. Daří se uplatňovat Montessori program tak, aby pomáhal dětem k samostatnosti a vlastní zodpovědnosti
13. Další informace, které o sobě chceme sdělit:

Třída MŠ a ZŠ Montessori - minimální standard v ČR - od r. 2005

Minimální standard vychází z deklarovaných zásad mezinárodních Montessori konferencí. Tyto zásady pak respektují Montessori zařízení na celém světě stejně. Předností Montessori systému je tedy také to, že na celém světě se dítě potká se stejným podnětným prostředím a přístupem k dětem a navazuje tak velmi přirozeně na dříve získané poznatky a dovednosti.

Podmínky pro výchovné a vzdělávací působení:

- třídy - skupiny dětí jsou věkově smíšené (nejméně dva až tři ročníky po sobě jdoucí)
- děti mají možnost nerušené „volné“ práce 2,5 – 3 hod denně (v ZŠ není výuka členěna na vyučovací hodiny podle pravidelného rozvrhu, není dělena přestávkami a zvoněním)
- učitel pracuje s chybou a pochvalou dle zásad a principů pedagogiky Montessori; není podporována soutěžní a srovnávací atmosféra mezi dětmi, zásadně se pro hodnocení práce dítěte nepoužívají tresty a odměny
- pro práci dětí je vytvořena klidná a podnětná atmosféra, která podporuje dítě ve vlastním objevování a učení v rámci svobodné volby (dle pravidel)
- děti se podílejí na vytváření pravidel soužití ve třídě, pravidla vymezují bezpečné prostředí pro každé dítě

Podmínky pro ZŠ:

- výsledky práce žáků jsou shromažďovány jako portfolia, jsou vedeny záznamy o individuálním pokroku a postupu
- hodnocení na vysvědčení je jen slovní (objektivní popisným jazykem), výroky nesrovnávají dítě s ostatními a jsou motivující pro další práci dítěte

Podmínky pro výchovné a vzdělávací prostředí:

Zařízení místnosti představuje specifické uspořádání nábytku a vhodných materiálů a pomůcek, pohodlí a hygienické podmínky respektující vývojové období a individuální práci dětí, pro které je třída určena - připravené prostředí:

- je připraven Montessori materiál a aktivity vhodné pro aktuální vývojové období a potřeby dětí
- materiály a aktivity jsou pro děti přehledně uspořádány podle oblastí vzdělávání a přístupné dětem v nezakrytých policích
- děti mají možnost vymezit si svou pracovní plochu (tácy, koberečky, podložky při práci)
- stoly jsou sestaveny pro práci jednotlivců, dvojic i skupinek dětí
- v místnosti je prostor pro setkání dětí ke společné komunikaci, sdílení a společným aktivitám s učitelem; pro předškolní věk je vyznačena linie (elipsa) pro cvičení koordinace pohybů a chůze
- je připraven prostor pro pohodlnou práci i relaxaci dětí, místo pro osobní věci dítěte

Personální podmínky:

- pedagog absolvoval minimálně 300 hod kurzů o výchově a vzdělávání metodou Montessori v ČR nebo v zahraničí (s doplněním semináře o výuce českého jazyka)
- vytváří prostředí, ve kterém je respektována individuální osobnost a práva dítěte
- vztah s dětmi buduje na principu empatie, má partnerský přístup k dětem s ohledem na stupeň vývoje dítěte
- při práci s dětmi není pedagog zaměřen na výkon dítěte, ale vede „objektivní lekce“
- denně pozoruje děti při práci a o jejich práci a postupu si vede pedagogické záznamy
- je ochoten se stále profesně i osobnostně vzdělávat
- vytváří prostředí pro komunikaci rodiny a školy a podporuje spolupráci školy a rodiny
- spolupracuje na obohacování vzdělávacího prostředí novými materiály a pomůckami
- spolupracuje s ostatními kolegy v zařízení, je ochoten poradit a pomoci méně zkušeným kolegům v realizaci pedagogiky Montessori
- alespoň pasivně se na profesní úrovni informuje či zúčastňuje informačních setkání, seminářů a konferencí o metodě Montessori
- dle svých možností se aktivně zapojuje do šíření principů filosofie Montessori mezi pedagogickou a rodičovskou veřejnost

Montessori třídy na 1. stupni ZŠ – stručné informace jako odpověď na časté dotazy rodičů a pedagogů, kteří se o vznik Montessori školy ve své obci zajímají.

Montessori třídy ve veřejných základních školách

Montessori třídy v základních školách, zřizovaných obcemi:

- v ČR nemáme samostatnou „státní“ Montessori školu - třídy 1. stupně s programem Montessori jsou součástí školy v obci-městě, jsou zpravidla umístěny v oddělené části školy (v Kladně například v samostatné budově jako odlučené pracoviště, v Praze jako samostatné patro v budově školy, apod.)
- MM třídy ZŠ vznikají převážně z iniciativy rodičů, ale také ze zájmu pedagogů nebo vedení školy – viz Pozn.
- podmínky při vzniku MM tříd jsou vždy v každé škole jiné – většinou podle toho, co je možné v dané škole organizačně zvládnout a vedení školy tento „jiný způsob“ přijímá a toleruje; také podle toho, jaké jsou prostorové a finanční možnosti i jak například funguje iniciativa sdružení rodičů dětí

Pozn: Zpravidla vzniká iniciativa rodičů, rodiče pak hledají ochotného učitele; společně pak hledají školu k zastřešení a akceptování programu MM. (Například v Kladně vznikla třída ZŠ Montessori z iniciativy pedagogů MŠ podpořená zájmem rodičů; v Suchém Dole v Orlických horách například z nadšení paní ředitelky, která se snaží v malé škole zavádět program MM postupně ....). U soukromých škol zakládají zřizovací subjekty právě sami rodiče, kteří chtějí pro své děti školu podle svých představ....

1. Školní vzdělávací program - ŠVP

- pro ŠVP Montessori nemusí být žádné povolení z MŠMT nebo jiné instituce, ŠVP tvoří pedagogický sbor; zodpovídá za něj vedení školy – totéž platí pro ŠVP s využitím pedagogiky Montessori
- zkušenost v ČR je různá: někteří mají ŠVP MM tříd jako součást ŠVP celé školy; jiní jako samostatnou přílohu k ŠVP celé školy – což je vhodnější pro specifický učební plán
- doporučení: připravit vlastní ŠVP tříd Montessori, který bude jako samostatná příloha ŠVP celé školy – dobře v něm popsat organizaci a obsah vzdělávání podle pedagogiky Montessori (protože co je ve ŠVP, je pro nás závazné, musíme to dodržet, ale můžeme také obhájit před ČŠI)
- domluvit se, jak se budou jmenovat jednotlivé předměty (můžeme si je pojmenovat sami, takže může být předmět Kosmická výchova, nebo Umění pro propojení VV a HV....)

V roce 2005 – 2007 v době tvorby ŠVP podle RVP v českých školách, Společnost Montessori koordinovala Montessori pedagogy v práci na společném sestavení ŠVP Montessori; vznikl modelový ŠVP, který je umístěn na webu Spo-Mo v sekci dokumenty (aktualizace z kladenských tříd ZŠ z ledna 2010). Je v něm popsána charakteristika ŠVP s principy práce podle MM; jakými metodami, postupy práce a možnostmi zajistí Montessori program rozvoj klíčových kompetencí, jaké využíváme výchovné a vzdělávací strategie, charakteristika jednotlivých předmětů, bublinkové mapy pro plánování a záznam postupu učiva pro práci dětí. V současné době ale už víme, že je třeba upravit charakter oboru Kosmická výchova „jako deštník“, který bude zastřešovat všechny ostatní obory propojené „velkými příběhy“ Kosmické výchovy. Také by bylo třeba více popsat vývojové potřeby pro děti 6 – 12 let podle Montessori teorie a způsob práce pro jejich naplnění.... Uvedené informace jsou jen orientační – pro zaměření na specifika Montessori programu; v ŠVP je pak třeba dodržet celou stanovenou strukturu; například u předmětů nebude jen charakteristika, ale také další povinné údaje...

2. Smlouva s rodiči

- osvědčilo se připravit smlouvu pro rodiče, kde podepisují to, že jsou si vědomi vstup svého dítěte do programu, který má své charakteristické principy práce (průběh a způsob práce může být odlišný od ostatních tříd v dané škole, že děti nemají učebnice, mají možnost postupovat podle svých možností - tedy nemusí umět právě to, co je v běžných školách například ve 2. ročníku běžné, protože k tomu dojdou později) atd...
- osvědčilo se připravit ve škole také „pravidla pro rodiče“ – která ujasní komunikaci škola -rodina, umožní rodičům vstup do školy, vyjasní, jak je to s domácí školní přípravou dětí ...

(Pozn: Setkali jsme se také s nápadem rodičů a učitelů, kteří požádali vedení školy o smlouvu, kde se vedení školy směrem k rodičům zavazuje, že dodrží podmínky pro organizaci Montessori tříd a bude plánovat zavedení tohoto programu na celou školní docházku...)

3. Financování programu

- je třeba promyslet, jakým způsobem se budou finančně na „nadstandardu“ v MM třídách podílet rodiče, protože zařízení tříd pomůckami a materiály, také zařízení celého prostředí třídy Montessori se jeví v porovnání s běžným vyučováním v českých školách jako „nadstandardní“
- u většiny tříd Montessori vznikají sdružení rodičů, která si stanovují měsíční příspěvky a dofinancují materiální vybavení
- podle možností zajišťují rodiče sponzorské příspěvky, sdružení rodičů či učitelé píší granty, v současnosti lze využít tzv. „šablony“

4. Organizace vyučování - legislativní:

- ve třídách MM se nepracuje podle rozvrhu, nestřídají se předměty, musí být blok volné práce – min. 120min, kde si děti volí svoji práci z připraveného prostředí napříč předměty
- rozvrh třídy pro kombinaci volné práce a společných předmětů (TV, AJ...?)
- jakou použít třídní knihu a jak do ní zapisovat vše, co se děti učí a dotace hodin podle učebního plánu
- je třeba připravit, jak se při suplování za nepřítomné Montessori učitelky zajistí pro děti stejný průběh vyučování, na které jsou zvyklé
- promyslet si jak budete provádět průběžné záznamy a přehledy o postupech práce dětí (nejsoú žákovské knížky a známky) – záznamy pedagoga, pro vedení školy, přehled o postupu práce dítěte pro rodiče; jaké budou podklady pro výroční slovní hodnocení dětí

5. Organizace vyučování – vnitřní:

- promyslet organizaci heterogenních tříd – také s výhledem na budoucnost (každý rok přibudou noví prvňáci, odejdou pátáci)
- také jak zajistit, aby počet dětí ve třídě umožnil dětem bohaté sociální kontakty
- jak dodržíme čas na volnou práci v rozvrhu každého dne
- jak sestavit strukturu běžného dne a celého týdne ve třídě: kdy společné povídání; kdy volná práce; kdy lekce učitele se skupinami dětí; reflexe práce dětí; praktický život - podíl dětí na péči o prostředí třídy a okolí; jaká pravidla pro čas na svačinu a hygienu; jak se začlení TV, HV, VV, AJ - aby nebyl narušen blok volné práce
- jak se budou děti orientovat v tom, co se kdy mají učit – na čem pracovat; jak si děti zaznamenají, co už dělaly a jak poznají, co je ještě čeká; jak poznají rodiče, na čem děti ve škole pracují, když nejsou učebnice a jednotné plány
- jak si budou děti zaznamenávat informace o škole, omluvy zameškaných hodin... (potřebujeme kupované Záznamníky školáka?)
- jak budeme pracovat s portfoliem práce dětí
- jaká pravidla pro práci na doma - s domácí prací a přípravou dětí na vyučování
- doporučení: samostatná družina pro MM třídy - pro jednotný přístup pedagogů, program ŠD doplňuje program ve škole...

Začínáme s Montessori aneb Reflexe jednoho týdne života „v kurzu“

Jak se to tak stane, že se člověk ocitne na „velkém“ Montessori kurzu? Různě. O tom jsem se mohla přesvědčit i já osobně na úvodních setkáních účastníků 22.kurzu Společnosti Montessori o.s.. Sešli se zde rodiče, vedoucí školských zařízení, učitelky a další zájemkyně.

Pokud bych měla na základě znalostí získaných v průběhu prvního týdne (zaměřeného na teoretická východiska pedagogiky Montessori) jednou větou popsat a obsáhnout celou naši skupinu, řekla bych asi toto: Jsme úžasně zajímavou smíšenou třídou plnou lidí s absorbující myslí a „Montessori věkovým rozptylem 0-12 let“. Každá z nás pochází z jiného prostředí a má za sebou jiný rozsah teoretických a praktických zkušeností s Montessori pedagogikou, což se následně projevuje v oblasti našich **vývojových potřeb a senzitivních fází**. Najednou chápou, jak těžko se pracuje lektorům a organizátorům kurzu, když mají pro takovouto třídu **vytvořit připravené prostředí** odpovídající těmto našim potřebám :-)

Je to stejné, jako byste měli doma najednou batole, předškoláka a školáka a chtěli jim udělat společný program. Tak to mám doma já. Někdy je to vážně problém, jindy zase naprostá pohoda. Doma jsem průvodcem, v duchu Montessori pedagogiky si ale v rámci kurzu připadám spíš jako dítě, tak cca 1 -1,5 roku staré. Mám prvotní **zběžné povědomí o vůli** (čeho bych chtěla po absolvování kurzu dosáhnout, ale má představa je zatím dosti matná) a **citím vnitřní potenciál a prostor pro nové smyslové zkušenosti** (několik málo poznatků o Montessori získaných v předchozích letech, ale cítím, že jich není dost na to, abych se mohla v Montessori prostředí zcela jistě a stabilně pohybovat) Převeďeno na psychofyziologický vývoj dítěte – sice už umím sama stát, ale každou chvíli jsem zase na zemi. Trénuji svoji stabilitu, snažím se získat jistotu, padám a znovu vstávám. Mám v mozku mnoho informací, ale ne všechny jsou propojené, utříděné a strukturované. Mnoho informací dosud chybí. A tak stále nasávám a absorbuji.

Po prvních setkáních mám velkou chuť dozvědět se další a další informace o tomto **přirozeném způsobu výchovy a vzdělávání** (moje vnitřní **hormé** mne žene dopředu za poznáváním). I když mozek po prvních dnech a mnoha hodinách výuky volal: „Stop, mám plnou paměť, už se mi sem nic nevejde. Neposlouchej, nezapisuj!“, já mu silou vůle dávala zpětně najevo: „Komprimuj harddisk, ukládej do mezi-paměti, ne na plochu, to pak společně nějak zpracujeme, to zvládneš, vydrž!“ První intenzivní týden je vskutku intenzivní :-). V rámci kurzu jsem proto ocenila, že čistě teoretické a výkladové prezentace byly prokládány formou „hravých“ úkolů a názorných ukázek. V oblasti respektující komunikace (Respektovat a být respektován) mne zaujaly zejména scény o sedmi báječných přítelkyních. Ach, jak trpké zrcadlo pravdy pro ty z nás, které se poznaly hnedle v několika „pomáhajících a chápajících ženách, které to přece myslí s druhými dobře“. Upoutala mne také prožitková ukázka „absorbující myslí“. Při této příležitosti vzpomenu nyní vždy s pochopením na mé vlastní kuchyňské houbičky. Co ty musí (i když je to jejich životním posláním) chuděrky snášet :-).

Obecně bylo pro mne jako studenta přínosem střídání práce na úkolech nejen v individuální, ale také ve skupinové formě. Prakticky jsme si ji mohli vyzkoušet například na aktivitě „tvorba definic hlavních pojmů Montessori pedagogiky“. Naším úkolem bylo nastudovat připravený materiál o lidských tendencích, vývojových etapách dítěte i základních teoretických pojmech pedagogiky Marie Montessori. Výtvarnou formou jsme měli ztvárnit obraz „nového dítěte“. Pojmy jako **engramy, nebuly, absorbující mysl či hormé** na mne působily na první pohled nesrozumitelně, příliš „vědecky“. Pokud se vám ale povede ve spolupráci s ostatními přítomnými propojit definice jednotlivých pojmů v hlavě a uspořádat je tak, aby tvořily kompaktní celek, významným způsobem vás to posune kupředu. Překvapilo mne, kolik věcí si člověk uvědomí při kresbě obrázku reminiscence svého vlastního dětství. Vzpomínáte, jak vypadalo? Co si z něj „pamatujete“? A přemýšlíme o něm ještě vůbec? Co nám přijde dnes na dětství důležité? Vytvořit si z prvního teoretického týdne vlastní portfolio o teoretických základech MM pedagogiky vnímám jako významné plus. V neposlední řadě jsme díky formě skupinové práce dostali možnost se v rámci naší „třídy“ vzájemně blíže poznat.

foto
z kurzu

Vážení průvodci, lektori a pracovníci Spo-Mo. Děkuji vám tímto za vaše doprovázení na této cestě za poznáním. Věřím, že máme všichni chuť a potenciál učit se novým věcem. Dáváme tomu svůj čas, zapojujeme svoji vůli, mozek i ruce. Ač dospělí studenti, máme již v našich hlavách absorbováno mnoho učebních, vzdělávacích, ale také společenských a komunikačních vzorců, včetně různých drobných zlovyků :-). Náš mozek všechny tyto informace dlouho strukturoval, zpracovával a převáděl na vnitřní automatismy. Po prvních dvou seminářích v kurzu už lépe chápou, jak složitou cestu musí ujít starší dítě nebo dospělý, pokud mu chceme ukázat jinou cestu a směr.

Úkol, kterým příroda pověřila dospělé jako průvodce dětí, je náročný. Nastačí pouze probudit v dítěti nebo studentovi nadšení „pro věc“, tj. poskytnout mu potřebné informace a připravené prostředí, které zaujme. Úspěšně nastartovat znamená také zavázat se k další podpoře a zlepšování podmínek pro dlouhodobější změny, růst a budoucí „sklizeň“. Postupnými kroky se posunujeme dále. Vše podstatné a důležité potřebuje svůj prostor a čas na dozrávání. Nyní chápou, jakou výhodu má pro nás skutečnost, že Montessori kurzy netrvají pouze několik týdnů, ale jsou rozloženy v čase, na měsíce. Máme čas nad věcmi přemýšlet, zkusit je, ptát se, hledat odpovědi v literatuře i sami v sobě. Mediální obraz světa nám často říká, že žijeme v uspěchané době, že je to normální stav a že řešení, východiska a změny je třeba aplikovat ihned. O to dříve se dostávají požadované výsledky. Smířit se s tím, že naše vůle a touha po rychlé okamžité proměně často ani nemůže být vyslyšena, je těžké. Stejně jako například neumíme rychle zařídít to, aby (už konečně!) po zimě přišlo jaro, neurčujeme ani dobu postupného dozrávání fyziologického ani psychického vývoje nás nebo našich dětí. Uvědomila jsem si to nejen jako studentka kurzu, ale zejména jako rodič.

Dejme našemu růstu, sobě i dětem, dostatek trpělivosti a času. Vytvrme. Vytváříme a vkládáme své úsilí do investice, která se nám jednou bohatě vrátí :-)

napsala

Kateřina Tomešová

Redakce

Zodpovědná osoba:

Hana Gabrielová,
email: hana.gabrielova@montessoric.cz

Přispívají:

Kamila Randáková,
email: kami.montessori@centrum.cz

Miroslava Vlčková,
email: miroslava.v@montessoric.cz

Společnost
Montessori o.s.

Společnost Montessori o.s.,
Meteorologická 181/2,
Praha 4, 142 00

www.montessoric.cz
www.sance-montessori.cz